

Yhteistyövanhemmuus eron jälkeen

Lapsenhuoltolain uudistaminen

Katja Niemelä

Helsinki

- Lapsenhuoltolain uudistaminen pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmassa
- Työryhmän tehtävänä oli arvioida, miltä osin lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevassa laissa ja sen soveltamisessa todetut epäkohdat on välttämätöntä ja tarkoituksenmukaista korjata lakia muuttamalla sekä valmistella tarvittavat lakiehdotukset.
- Työskentelyn lähtökohtana oikeusministeriössä laadittu muistio lain soveltamisessa tietoon tulleista ongelmista ja uudistamistarpeista, muistiosta saatu lausuntopalaute sekä verkkokeskustelusta saatu palaute.
- Toimikausi 3.10.2016-31.8.2017
- Laaja seurantaryhmä

- Tietopaketti lapsenhuoltolain uudistamisesta

https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/lapsen-huolto-ja-tapaamisoikeus.aspx

- Oikeusministeriön hankesivut lapsenhuoltolain uudistamisesta

<http://oikeusministerio.fi/hanke?id=afb68d97-f273-4760-a132-3a5ab8cf065e>

- HE 88/2018 on annettu eduskunnalle 20.6.2018. Lähetekeskustelussa 28.6.2018 asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

- **Vanhemmuus**
- **Yhteistyövanhemmuus**
- **Yhteisvanhemmuus**
- **Huoltajuus**
- **Yhteishuolto/yksinhuolto**

Yleiset säännökset

1 § Lapsen huolto

- Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti.
- Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. *Myös muita lapselle tärkeitä ihmissuhteita on vaalittava.*
- Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito.
- Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

- *Lasta on suojeltava kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, huonolta kohtelulta ja hyväksikäytöltä.*
- Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä.
- Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.
- Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.

2 § Tapaamisoikeus

- Tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus *luoda ja säilyttää myönteinen ja läheinen suhde* vanhempaansa, jonka luona lapsi ei asu. *Tapaamisoikeuteen kuuluu, että lapsi saa ajoittain olla tämän vanhemman luona tai tavata tätä muualla taikka pitää tähän yhteyttä muulla tavoin.*

2 § Tapaamisoikeus

- *Lapsen kummankin vanhemman on omalta osaltaan myötävaikutettava tapaamisoikeuden toteutumiseen.*
- *Vanhemman on kasvatustehtävässään vältettävä kaikkea, mikä on omiaan aiheuttamaan haittaa lapsen ja toisen vanhemman väliselle suhteelle.*

4 § Huoltajan tehtävät

- Huoltajan tehtävänä on turvata lapsen kehitys ja hyvinvointi siten kuin 1 §:ssä säädetään.
- Huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, *koulutuksesta*, asuinpaikasta, *harrastuksista* sekä muista henkilökohtaisista asioista.

4 § Huoltajan tehtävät

- Ennen kuin huoltaja tekee päätöksen lapsen henkilökohtaisessa asiassa hänen tulee keskustella asiasta lapsen kanssa.
- Päätöstä tehdessään huoltajan *on otettava huomioon lapsen mielipide ja toivomukset.*
- *Huoltajan on kerrottava lapselle lasta koskevasta päätöksistä ja muista lapsen elämään vaikuttavista asioista.*
- Huomioitava lapsen ikä ja kehitystaso

5 § Velvollisuus ilmoittaa aiotusta muutosta (uusi §)

- Lapsen vanhemman on ilmoitettava toiselle vanhemmalle aikomuksestaan muuttaa asuinpaikkaansa, jos muutolla olisi vaikutusta lapsen huollon tai tapaamisoikeuden toteutumiseen. Jos lapsen huolto on uskottu muulle henkilölle kuin vanhemmalle, hänen on samoin edellytyksin tehtävä ilmoitus vanhemmille ja vanhempien on tehtävä ilmoitus hänelle.
- Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ja, jos mahdollista, vähintään kolme kuukautta ennen aiottua muuttoa.
- Ilmoituksen saa jättää tekemättä, jos se on välttämätöntä lapsen tai asuinpaikkaansa muuttavan henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan välittömän ja vakavan uhan torjumiseksi.
- Menettelystä muutettaessa lapsen, jolla on kaksi tai useampia huoltajia, asuinpaikka säädetään 5 §:ssä.

10 § Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaiseminen

- Asia on ratkaistava ennen kaikkea lapsen edun mukaisesti.
- Kiinnitettävä huomioita siihen, *miten huollon ja tapaamisoikeuden tavoitteet parhaiten toteutuvat vastaisuudessa.*
- Huoltomuotoa ratkaistessa *kiinnitettävä lisäksi huomioita vanhempien kykyyn asettaa lapsen tarpeet vanhempien välisten ristiriitojen edelle.*

10 § Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaiseminen

- *Asumista ja tapaamisoikeutta ratkaistaessa otettava huomioon erityisesti*
 - *lapsen ikä ja kehitystaso*
 - *luonne ja taipumukset*
 - *mahdolliset erityistarpeet*
 - *vanhempien asuinpaikkojen välinen etäisyys*
 - *sekä vanhempien kyky yhdessä ottaa vastuu lasta koskevista asioista*
- Asia on ratkaistava vanhempien sopimalla tavalla, ellei ole aihetta olettaa ratkaisun olevan vastoin lapsen etua.

Lapsen osallisuuden vahvistaminen

Lastenvalvojan tehtävät sopimusta vahvistettaessa LHL 8 §

- Lapsen etu, hänen omat toivomuksensa sekä *mielipide* on otettava huomioon sopimuksen vahvistamista harkittaessa.
- Vanhempien tehtävä keskustella asiasta lapsen kanssa, sopimusta vahvistavan tulee tiedustella asiaa vanhemmilta.
- *Lastenvalvojan tulee keskustella lapsen kanssa, jos lapsi tähän suostuu ja se on tarpeen lapsen toivomusten ja mielipiteen selvittämiseksi.*

Lapsen osallisuuden vahvistaminen

Tuomioistuimen tehtävät

- Tuomioistuimen on selvitettävä myös riidattomissa asioissa lapsen mielipide.
- Tuomioistuimen on varmistuttava, että vanhemmat ovat selvittäneet lapsen mielipiteen.
- Lasta voidaan kuulla tuomioistuimessa olosuhdeselvityksen lisäksi tai sen sijaan LHL 15 a.
- Kuulemisesta tarkemmat säännökset, tuomioistuimella laaja harkintavalta.
- Kuulemisen tulee tapahtua lapsilähtöisesti.
- Tuomioistuimella mahdollisuus käyttää apunaan asiantuntija-avustajaa, tällöin tämän tehtävänä myötävaikuttaa siihen, että kuuleminen tapahtuu lapsiystävällisesti.